

Råd, veiledning og krav til importører av grovfôr

Tørken i sommer medfører at mange har behov for å supplere med innkjøpt grovfôr. Innkjøp av grovfôr fra andre land vil alltid innebære en risiko for å innføre uønskede smittestoffer, planter eller genmodifisert materiale. Dette kan medføre en helsefare for mennesker, dyr og planter (se pkt. 4.) Importør er ansvarlig for å sikre at fôret er trygt og i samsvar med regelverkskrav.

Hensikten med disse anbefalingene er å bidra til å redusere denne risikoen mest mulig. Overordnet gjelder følgende:

- Det er lavest risiko ved import av fôr produsert i Sverige, Finland og på Island.
- Det anbefales å importere fôr produsert uten bruk av husdyrgjødsel siste 2 år.

Anbefalingene under er utarbeidet i samarbeid mellom husdyrnæringa, fôrbransjen, Veterinærinstituttet og Mattilsynet. Her brukes uttrykket import og importør både om innførsel fra EU/EØS-land og import fra 3.-land. Svineprodusenter frarådes å bruke importert grovfôr.

1 Anbefalinger ved import av grovfôr

- a) Velg fôr fra områder som kan dokumentere lav eller ingen forekomst av alvorlige smittsomme dyresjukdommer og som ikke har restriksjoner pga. planteskadegjørere
- b) Velg fôr fra områder:
 - i) Hvor grovfôret er produsert uten husdyrgjødsel, helst siste 2 produksjonsår
 - ii) Med liten husdyrpopulasjon
 - iii) Som er spesialisert i fôreksport
- c) Still krav om og undersøk at fôret ikke er forurenset med jord, mugg eller annet materiale
- d) Ensilering eller behandling med kaustisk soda (lut) eller ammoniakk kan redusere smitterisiko

2 Krav til importører/import av grovfôr:

- a) Den som importerer fôr skal være registrert hos Mattilsynet med aktivitetene «importør» og «omsetter av fôr». Det er egne krav til transport/transportører av fôr.
- b) Importører skal ha rutiner for sporbarhet og journalføring av leverandører og kunder.
- c) Eksportør må være en registrert fôrvirksomhet.
- d) Det er tillatt å innføre fôr fra EU/EØS-land. Island er i denne sammenheng et EØS-land.
- e) Dersom man skal kjøpe fôr fra land utenfor EU/EØS, er det kun lov å importere fra Australia, Canada, Sveits, Chile, Grønland, New Zealand, Serbia, USA og deler av Sør-Afrika. Importen fra disse landene må gjennom en grensekontroll og være registrert i myndighetenes elektroniske meldesystem (Traces). Det skal også følge med et helsesertifikat (CVED).
- f) Fôret må være fritt for genmodifisert materiale jf. fôrvareforskriften § 4a.
- g) Fôret må være fritt for floghavre, som særlig er en risiko ved import av ubehandlet halm (jf. forskrift om floghavre § 8)

3 Risiko relatert til geografiske områder:

Under gis anbefalinger hovedsakelig basert på land og stater. Vær oppmerksom på hva som er opprinnelseslandet ved import av fôr. Det kan forekomme at aktører i EU-land selv har importert fra et 3.-land.

Vurder i hvert enkelt tilfelle avstand og forekomst av naturlige barrierer til området med påvist smitte. I noen tilfeller innebærer det å unngå områder i en nabostat/-land der smitte er påvist langs grensa. I andre tilfeller vil deler av et land ha lav risiko pga. begrenset utbredelse av smitte. Vurderinger av smittesituasjonen er gjort per august 2018. For enkelte sykdommer/smittestoff som for eksempel afrikansk svinepest og Chronic Wasting Disease (CWD) kan situasjonen endre seg raskt.

Ved innførsel av fôr fra EU/EØS-land

- a) Det anbefales å importere grovfôr fra Sverige, Finland og Island, produsert på gårder hvor det ikke er påvist paratuberkulose og klassisk skrapesjuka de siste 10 år.
- b) Det frarådes å kjøpe fôr importert fra områder i EU/EØS med registrerte tilfeller av afrikansk svinepest. Dette gjelder følgende områder: Estland, Litauen, Latvia, Tsjekkia, Polen, Romania, Ungarn og Sardinia. Hvis man velger å importere fra Polen, velg de vestlige delene av landet med lang avstand til nærmeste påviste tilfelle av afrikansk svinepest.

Ved import av fôr fra 3.-land (se liste over land i pkt. 2)

- a) Fôret bør ledsages av en bekreftelse fra produsenten på at produktet er lagret i minst to måneder og høstet fra gårder der det ikke er gjødslet med husdyrgjødsel i løpet av de siste to årene.
- b) Fôret bør ledsages av en attest fra offentlig veterinær i avsenderlandet om at produktet er høstet fra et område hvor det ikke er påvist CWD og ikke er restriksjoner på grunn av smittsom dyresykdom. Det frarådes å kjøpe fôr fra stater i USA og Canada som har påvist CWD. Ved kjøp av fôr fra nabostater til «CWD-stater» er det viktig med lang avstand til områder hvor CWD er påvist. Se her for kart:
<https://www.usgs.gov/media/images/distribution-chronic-wasting-disease-north-america-july-2018>
- c) I tillegg frarådes å kjøpe grovfôr (halm og høy) importert fra Arizona (USA) og Sør-Afrika grunnet plantesjukdom forårsaket av soppen *Tilletia indica*. Dette gjelder også behandlet grovfôr.
- d) Det frarådes å importere alfalfa og maisensilasje fra USA siden dyrking av slike genmodifiserte vekster er utbredt der. Dokumentasjon om fravær av genmodifisert materiale er generelt nødvendig ved import av ensilert grønnfôr og halm fra USA.

4 Vurdering fra Veterinærinstituttet og NIBIO

En vurdering fra Veterinærinstituttet angir ubetydelig eller liten sannsynlighet for innførsel av utvalgte smittetrusler via grovfôr fra Sverige, Finland og Island produsert på gårder hvor det ikke er påvist paratuberkulose og klassisk skrapesjuka de siste 10 år.

Ved import av grovfôr fra de øvrige EU-landene og aktuelle 3.-land som Canada og USA vurderes sannsynligheten for innførsel av *Mycoplasma bovis* og MRSA som lav, mens for Q-feber, paratuberkulose og *Salmonella* Dublin vurderes den som henholdsvis høy, moderat og moderat. Det kan imidlertid gjennomføres flere risikoreduserende tiltak med forventet betydelig effekt, jamfør pkt. 2 over. Det anbefales ikke import av grovfôr fra områder med afrikansk svinepest, ei heller fra områder med CWD i Nord-Amerika.

Ved all innførsel av plantemateriale er det en risiko for innførsel av uønskede ugras og planteskadegjørere som vi ikke har i Norge, eller varianter av disse som er mer aggressive enn de som allerede finnes i Norge. I henhold til en vurdering fra NIBIO er risikoen for innførsel av alvorlige

smittsomme plantesykdommer størst ved innførsel av fôr med opprinnelse i land utenfor Europa. Soppen *Tilletia indica* en alvorlig planteskadegjører på hvete og rug som det er forbudt å introdusere og spre i Norge. Den finnes ikke i Europa, men bl.a. i avgrensede områder i USA (Arizona). Forurensing av fôret med jord eller vedhengende jord på emballasje medfører fare for at det kan følge med jordboende planteskadegjørere. Potetcystenematoder er den mest alvorlige planteskadegjører i denne gruppen som er forbudt å introdusere og spre i Norge. Det finnes også jordboende sopp i korn og gras som kan være bærer av uønskede virus. Det er forbudt å importere floghavre eller produkter som inneholder floghavre. Særlig ved import av ubehandlet halm er det stor risiko for at det kan følge med spiredyktig floghavre. Det er pr. i dag heller ikke tillatt å importere genmodifiserte fôrvarer.

5 Sjekkliste for kjøpere av importert fôr – til informasjon

En sjekkliste til kjøpere av importert fôr er utarbeidet. For å kunne dokumentere punktene under, vil kjøper trengte en rekke opplysninger fra importør/forhandler.

Ved kjøp av importert grovfôr		
Navn på importør/forhandler:		
Dato for inngått avtale:		
Mengde og type importert fôr kjøpt:		
Opprinnelsessted og -land:		
	Ja	Nei
Sjekkpunkter for å sikre deg at importør/du følger regelverket		
Er importør registrert hos Mattilsynet?		
Er fôret fritt for genmodifisert materiale?		
Er fôret fritt for floghavre?		
Har forhandler rutiner for sporing og dokumentasjon av produksjonsforhold?		
Dersom fôret kommer fra 3.-land, er det grensekontrollert av Mattilsynet?		
Dersom fôret kommer fra 3.-land, foreligger CVED/helsesertifikat?		
Anbefalinger ved kjøp av importert fôr		
Har forhandler rutiner for reklamasjon og tilbakekalling av produkter?		
Er fôret produsert på et areal der det ikke er brukt husdyrgjødsel siste to år?		
Er fôret produsert i Sverige, Finland eller på Island?		
Er fôret produsert i andre EU/EØS-land?		
Har du <u>unngått</u> fôr produsert i områder der afrikansk svinepest forekommer (Estland, Litauen, Latvia, Tsjekkia, Polen, Romania, Ungarn og Sardinia)?		
Er fôret importert fra 3.-land (land utenfor EU/EØS)?		
Har du <u>unngått</u> fôr fra områder/stater hvor det er påvist CWD/skrantesjuka?		
Har du <u>unngått</u> fôr fra Arizona (restriksjon pga. planteskadegjørere)?		
Hvilken totalvurdering ligger til grunn for at importør vurderer fôret som trygt?		